

Plantenverzamelaars en botanici in de 20e en 21e eeuw: Europa

Nog steeds komen er nieuwe bolgewassen bij. In deze laatste aflevering van De Wereldbol schetst Peter Knippels de activiteiten van een aantal plantenverzamelaars en botanici die actief waren in de 20e eeuw in Europa.

Tekst en foto: Peter Knippels

Martyn Rix (1943) is een Britse botanicus met belangstelling voor bloembollen. Dit blijkt uit het onderwerp waarop hij is gepromoveerd, *Fritillaria* uit Turkije en een aantal boeken over bollen. Na eerst gewerkt te hebben bij de Universiteit van Zürich treedt hij in dienst bij de Royal Horticultural Society in Wisley. Rix is het meest bekend door zijn vele publicaties over planten en zijn redacteurschap van *Curtis' Botanical Magazine*. Deze laatste functie vervult hij sinds 2003. Zijn publicaties zijn gebaseerd op eigen ervaringen en eigen waarnemingen tijdens de vele reizen over de gehele wereld. Mensen in de bollensector kunnen Rix kennen van het boek 'Bol en knolgewassen' uit 1982 dat hij samen met de fotograaf Roger Phillips heeft gemaakt. Johan van Scheepen heeft meegewerkt aan de herziene uitgave uit 1992. Het boek dat de meeste indruk op mij heeft gemaakt is zijn 'Growing Bulbs' uit 1983. Het is geen traditionele opsomming van geslachten en soorten, maar heeft een hoofdstukindeling met evolutie van bolgewassen, groeigebieden van bollen, de geschiedenis van bollen kweken en verzamelen en natuurlijk het kweken van winterharde en meer warmteminnende bolgewassen. Rix weet zijn verhaal in duidelijke en goed leesbare zinnen neer te zetten, zonder uitbundig te strooien met namen van plantengeslachten en -soorten. Prettig is dat achterin het boek per hoofdstuk en geslacht artikelen en boeken zijn opgesomd om verder te lezen.

RUIM TWEE EEUWEN

Curtis' Botanical Magazine wordt sinds 1865 uitgegeven door Royal Botanical Gardens Kew. De publicatie vindt zijn oorsprong bij William

Amorphophallus in de Hortus Botanicus in Leiden

Curtis (1746-1799). Deze Engelse botanicus, werkzaam bij Royal Botanical Gardens Kew, start in 1787 met de uitgave van *The Botanical Magazine*. Het is een met tekeningen en (waterverf) schilderijen geïllustreerd tijdschrift, waarin per aflevering een vast aantal planten worden beschreven en afgebeeld. Als Curtis overlijdt zijn er 13 afleveringen gepubliceerd. Na wat omzwervingen neemt Joseph Dalton Hooker in 1865 het redacteurschap op zich. Hiermee komt de publicatie bij Kew terecht. In 1995 wordt de naam gewijzigd in *Curtis' Botanical Magazine*. In de eerste uitgave uit 1787 staan 36 planten, waaronder 11 bolgewassen: *Iris persica*, *I. pumila*, *I. variegata*, *I. versicolor*, *Cyclamen coum*, *Erythronium dens-ca-*

nis, *Narcissus minor*, *N. jonquilla*, *Hepatica nobilis*, *Lilium chalcedonicum* en *L. bulbiferum*. Deze uitgave is te vinden via <http://www.gutenberg.org/ebooks/17198>

IJZEREN GORDIJN

Ik kan hier de Letse botanicus, verzamelaar, kweker, handelaar, auteur Janis Ruksans (1946) voorstellen, maar dat doet hij zelf veel beter dan ik ooit kan in zijn eerste Engelstalige boek 'Buried Treasures'. Ik heb een keer het genoege gehad om zijn bedrijf te bezoeken, waarbij we zijn rondgeleid door de kassen en over de tuin. Ruksans kan uitgebreid verhalen over de planten en hoe deze te kweken. Een deel van zijn collectie heeft hij zelf verzameld en veelal geselecteerd. Hierin ligt voor mij een van de bijdragen van Ruksans: het ontsluiten van hier minder bekende of soms onbekende bolgewassen die groeien achter het voormalige IJzeren Gordijn en in Turkije.

COMMELIN EN CLIFFORD

De Nederlandse vertegenwoordiging in de 20e en 21e eeuwse botanie wil ik starten met Onno Wijnands (1945-1993). Wijnands start zijn loopbaan na zijn opleiding aan de Universiteit van Amsterdam bij de Hortus Botanicus Amsterdam. In 1977 wordt hij beheerder van de Botanische Tuinen Wageningen, welke functie hij bekleedt tot zijn vroegtijdig overlijden in 1993. Wijnands is geïnteresseerd in de geschiedenis van de botanie en verdiept zich onder andere in de Commelins. Dit resulteert onder andere in zijn promotiewerk 'The botany of the Commelins'. Hij verzamelt ook informatie over George Clifford en publiceert over deze Amsterdamse bankier en amateur-botanicus. Deze informatie en publicaties vormen de basis voor de website over Clifford, www.george-clifford.nl, die na zijn dood wordt gerealiseerd.

Jan Just Bos volgt in 1993 Wijnands op als beheerder van de Botanische Tuinen Wageningen en vervult deze functie tot zijn dood in 2003. De opvolger van Bos is Wilbert Hettterscheid. Hettterscheid studeert aan de Universiteit Utrecht. Tegenwoordig is hij directeur van Von Grimborg Arboretum in Doorn. Hettterscheid heeft zich gespecialiseerd in de familie der Araceae, met name in de *Amorphophallus* en *Typhonium*. Hij reist, verzamelt, beschrijft en kweekt planten en publiceert erover. Hij is actief in de International Aroid Society en wordt internationaal beschouwd als deskundige op het gebied van deze familie.

Laatste aflevering

Dit is de laatste aflevering uit de serie artikelen over de herkomst van bol- en knolgewassen door de eeuwen heen. In de uitgave van 23 augustus start Peter Knippels een nieuwe serie over de naamgeving van bol- en knolgewassen.